

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2003-2004

7 OCTOBRE 2004

Proposition de loi modifiant l'article 289bis du Code des impôts sur les revenus 1992, en vue de stimuler les dépenses en recherche et développement

(Déposée par M. Christian Brotcorne)

DÉVELOPPEMENTS

L'économie de la connaissance met en exergue le rôle prépondérant de l'innovation comme facteur principal de la croissance. La capacité d'un pays à créer de nouvelles connaissances, à les diffuser et à les exploiter est un des facteurs principaux sous-jacents à l'amélioration de notre niveau de vie et de la compétitivité à long terme de nos entreprises (1).

L'innovation constitue une condition nécessaire à la survie de nos entreprises tout en étant le point de départ indispensable à la création de nouvelles entreprises génératrices d'emplois.

Les analyses économiques de la croissance montrent que dans un pays ou une région, la combinaison de trois facteurs favorise le développement d'une croissance économique accompagnée de création d'emplois: l'investissement en capital physique des entreprises, la recherche-développement et le développement du capital humain.

Comme le constate Bruno Van Pottelsberghe, les «*success stories*» soulignent l'importance d'un

(1) B. Van Pottelsberghe, «Belges trop peu innovants», *La Libre Entreprise*, 12 avril 2003, p. 6.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2003-2004

7 OCTOBER 2004

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 289bis van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, teneinde de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling te stimuleren

(Ingediend door de heer Christian Brotcorne)

TOELICHTING

In de kenniseconomie staat het buiten kijf dat innovatie dé doorslaggevende groeifactor is. Een land dat bij machte is nieuwe kennis te ontwikkelen, te verspreiden en om te zetten in toegevoegde waarde, heeft een van de belangrijkste onderliggende hefboomen in handen om de levensstandaard te verhogen en de ondernemingen op lange termijn concurrentiekrachtiger te maken (1).

Innovatie vormt niet alleen een *conditio sine qua non* voor het overleven van de bestaande ondernemingen, maar ook voor de oprichting van nieuwe ondernemingen die voor nieuwe jobs kunnen zorgen.

Studies over de economische groei tonen aan dat in een bepaald land of in een bepaalde regio de stijging van de economische groei — met de daaruit voortvloeiende toename van de werkgelegenheid — in de hand wordt gewerkt door een combinatie van drie factoren: kapitaalinbreng in de ondernemingen, onderzoek en ontwikkeling en de ontplooiing van het menselijk potentieel.

Zoals Bruno Van Pottelsberghe vaststelt, wijzen de *success stories* op het belang van een nationaal inno-

(1) B. Van Pottelsberghe, «Belges trop peu innovants», in: «*La Libre Entreprise*», 12 april 2003, blz. 6.

système national d'innovation composé d'acteurs socio-économiques comme les universités génératrices de connaissances nouvelles, les institutions publiques finançant pour partie les activités de recherche et développement (R&D), les investisseurs privés fournissant du capital à risque, le système éducatif améliorant les compétences d'employés qualifiés(1).

Réunis il y a quatre ans à Lisbonne, les chefs d'État et de gouvernement décidaient de faire de l'Union européenne «l'économie de la connaissance la plus compétitive du monde» à l'horizon 2010.

Plus concrètement, ils affichaient la volonté de porter les dépenses de recherche et développement à 3% du produit intérieur brut.

Soulignons que l'intensité en R&D d'un pays (l'ensemble des dépenses de R&D divisées par le produit intérieur brut) constitue un indicateur imparfait mais révélateur de l'effort national d'innovation.

À cet égard, la Belgique, avec une intensité en R&D légèrement inférieure à 2%, se situe à peine au niveau de la moyenne européenne et bien en dessous de ses voisins proches ou des pays nordiques de taille similaire.

Ainsi, seules la Suède (4,5%) et la Finlande (3,4%) satisfont à la «stratégie de Lisbonne». L'Allemagne (2,5%), le Danemark (2,4%) et la France (2,23%) sont encore loin d'atteindre les 3%(2).

Face à cette situation, deux types d'aide sont intensivement utilisés par les pays industrialisés pour soutenir l'effort en recherche et développement des entreprises, à savoir les subventions directes et les crédits d'impôt-recherche.

«Les subventions à la recherche et développement privée comptent pour environ 7% des dépenses totales des entreprises, ce niveau est nettement inférieur à celui de 10% pour les pays de l'OCDE et de 14% pour l'Amérique du Nord. En ce qui concerne la politique fiscale vis-à-vis de la recherche et développement privée, la générosité de l'État est extrêmement faible.

D'après un rapport récent de l'OCDE, la Belgique fait partie des pays industrialisés les moins généreux fiscalement en matière de recherche et développement(3).»

vatiebeleid waarbij diverse sociaal-economische actoren worden betrokken, zoals de universiteiten als bron van nieuwe kennis, de overheid als financier van een deel van de activiteiten inzake onderzoek en ontwikkeling, de privé-investeerders als verschaffers van risicokapitaal en het onderwijs als vector voor beter opgeleide werknemers(1).

Op hun vergadering in Lissabon vier jaar geleden hebben de staats- en regeringsleiders van de Europese Unie beslist de EU tegen 2010 uit te bouwen tot de meest concurrentiekrachtige kenniseconomie ter wereld.

Meer concreet bestond hun voornemen erin de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling op te voeren tot 3% van het bruto binnenlands product.

Er zij op gewezen dat de mate waarin een land aan onderzoek en ontwikkeling doet (de zogenaamde R&D-intensiteit, die wordt berekend door alle uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling te delen door het bruto binnenlands product) een onvolledige, maar desalniettemin veelzeggende graadmeter vormt voor de nationale innovatie-inspanningen.

In dat verband kan België zich, met een R&D-intensiteit van net geen 2%, amper tot in de Europese middenmoot hijsen. Daarmee scoort ons land heel wat minder goed dan de directe buurlanden of dan vergelijkbare landen uit het Noorden.

Alleen Zweden (4,5%) en Finland (3,4%) voldoen aan de «strategie van Lissabon». Duitsland (2,5%), Denemarken (2,4%) en Frankrijk (2,23%) hebben de 3% nog lang niet bereikt(2).

Om die situatie te verhelpen en de inspanningen van de ondernemingen op het stuk van onderzoek en ontwikkeling te ondersteunen, maken de industrielanden intensief gebruik van twee vormen van steun: directe subsidies en belastingkredieten voor onderzoek.

«De subsidiëring van onderzoek en ontwikkeling in het raam van privé-initiatieven is goed voor ongeveer 7% van de totale uitgaven van de ondernemingen. Dat is aanzienlijk minder dan het gemiddelde van 10% voor de OESO-landen en van 14% voor Noord-Amerika. Wat het fiscaal beleid ten behoeve van onderzoek en ontwikkeling in het raam van privé-initiatieven betreft, kan de overheid bezwaarlijk als vrijgevig worden bestempeld.

Uit een recent OESO-rapport blijkt dat België tot de fiscaal minst gunstige industrielanden behoort voor wie aan onderzoek en ontwikkeling wil doen(3).»

(1) B. Van Pottelsberghe, *ibidem*, p. 6.

(2) Voir à cet égard, «3% du PIB, on est vraiment sûr?», *La Libre Belgique*, 12 mars 2004, p. 24.

(3) B. Van Pottelsberghe, *op. cit.*, p. 6.

(1) B. Van Pottelsberghe, *ibidem*, blz. 6.

(2) Zie in dat verband: «3% du BIP, on est vraiment sûr?», in: *La Libre Belgique*, 12 maart 2004, blz. 24.

(3) B. Van Pottelsberghe, *op. cit.*, blz. 6.

D'où la nécessité pour notre pays d'instaurer un environnement fiscal propice à l'accroissement significatif de notre intensité en recherche et développement tout en améliorant la mobilité des chercheurs, en simplifiant les procédures réglementaires et en limitant les surcharges administratives.

La présente proposition de loi entend stimuler la recherche et développement en introduisant dans le Code des impôts sur les revenus 1992 une disposition qui vise à octroyer une déduction additionnelle à l'impôt des personnes physiques et des sociétés, sous forme de crédit d'impôt pour les dépenses de recherche-développement.

Il importe en effet, en ce qui concerne la recherche et développement, d'augmenter le niveau des investissements, non seulement des établissements publics mais également du secteur privé. Il faut favoriser la diffusion de la recherche et développement dans les entreprises. Il ne suffit pas de réaliser davantage de recherche, par exemple dans les universités, il faut également que la recherche contribue à stimuler le développement de nouveaux procédés de production et de nouvelles méthodes de travail et surtout le lancement de nouveaux produits dans les entreprises.

Il est proposé d'imputer sur l'impôt des personnes physiques un crédit d'impôt de 20 %, avec un maximum de 25 % des bénéfices et profits nets imposables, et sur l'impôt des sociétés un crédit d'impôt de 20 % avec un maximum de 25 000 euros des dépenses de recherche et développement.

Les dépenses qui donneront droit à ce crédit d'impôt seront déterminées par arrêté royal délibéré en Conseil des ministres.

Christian BROTCORNE.

*
* *

Daarom is het noodzakelijk dat ons land een gunstig fiscaal klimaat instelt waarin onderzoek en ontwikkeling heel wat intensiever kunnen plaatsvinden, alsmede waarin de onderzoekers mobieler worden dankzij eenvoudiger procedures op het stuk van de regelgeving en dankzij binnen de perken gehouden administratieve rompslomp.

Dit wetsvoorstel heeft tot doel onderzoek en ontwikkeling te bevorderen door in het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 een bepaling op te nemen die ertoe strekt een bijkomende belastingvermindering op de personen- en de vennootschapsbelasting toe te kennen in de vorm van een belastingkrediet ten behoeve van uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling.

Het is immers van belang de investeringen inzake onderzoek en ontwikkeling op te voeren, niet alleen bij de overheidsinstanties maar ook in de privé-sector. De verbreiding van onderzoek en ontwikkeling binnen de ondernemingen dient te worden bevorderd. Het volstaat niet dat meer onderzoek en ontwikkeling plaatsvindt, bijvoorbeeld op de universiteiten. Het is ook noodzakelijk dat het onderzoek mede een stimulans vormt voor de ontwikkeling van nieuwe productieprocedures en arbeidsmethodes; voorts moet het er bovenal voor zorgen dat de ondernemingen nieuwe producten lanceren.

Er wordt voorgesteld enerzijds met de personenbelasting een belastingkrediet te verrekenen van 20 procent, met een maximum van 25 procent van de netto belastbare winst en baten, van de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling, en anderzijds met de vennootschapsbelasting een belastingkrediet te verrekenen van 20 procent van de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling, zulks met een maximum van 25 000 euro.

De uitgaven welke recht geven op dat krediet zullen worden bepaald bij een koninklijk besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad.

*
* *

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

À l'article 289*bis* du Code des impôts sur les revenus 1992, inséré par la loi du 4 mai 1999 et modifié par l'arrêté royal du 20 juillet 2000 et la loi du 10 août 2001, sont apportées les modifications suivantes :

A) dans le § 1er, alinéa 1er, les mots « , il est imputé un crédit d'impôt sur l'impôt des personnes physiques de 10%, avec un maximum de 3 750 euros, de l'excédent que représente: » sont remplacés par les mots suivants :

« , il est imputé sur l'impôt des personnes physiques :

1° un crédit d'impôt de 20%, avec un maximum de 25% des bénéfices et profits nets imposables, des dépenses de recherche et développement.

Le Roi détermine, par un arrêté délibéré en Conseil des ministres, les dépenses visées à l'alinéa précédent qui donnent droit au crédit d'impôt.

2° un crédit d'impôt de 10%, avec un maximum de 3 750 EUR, de l'excédent que représente: »;

B) dans le même article est inséré un § 1er*bis*, rédigé comme suit :

« § 1er*bis*. — Il est imputé sur l'impôt des sociétés calculé conformément à l'article 215, un crédit d'impôt de 20%, avec un maximum de 25 000 euros, des dépenses de recherche et développement.

Le Roi détermine, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, les dépenses visées à l'alinéa précédent qui donnent droit au crédit d'impôt. »

15 septembre 2004.

Christian BROTCORNE.

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 289*bis* van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, ingevoegd bij de wet van 4 mei 1999 en gewijzigd door het koninklijk besluit van 20 juli 2000 en de wet van 10 augustus 2001, worden de volgende wijzigingen aangebracht :

A) in § 1, eerste lid, worden de woorden « wordt met de personenbelasting een belastingkrediet verrekend van 10%, met een maximum van 3 750 euro, van het meerdere van: » vervangen door de volgende woorden :

« wordt met de personenbelasting het volgende verrekend :

1° een belastingkrediet van 20 procent, met een maximum van 25 procent van de netto belastbare winst en baten, van de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling.

De Koning bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de in het vorige lid bedoelde uitgaven die recht geven op het belastingkrediet.

2° een belastingkrediet van 10%, met een maximum van 3 750 euro, van het meerdere van :

B) in hetzelfde artikel wordt een § 1*bis* ingevoegd, luidende :

« § 1*bis*. — Met de overeenkomstig artikel 215 berekende vennootschapsbelasting wordt een belastingkrediet van 20 procent van de uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling verrekend, zulks met een maximum van 25 000 euro.

De Koning bepaalt bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad de in het vorige lid bedoelde uitgaven die recht geven op het belastingkrediet.

15 september 2004.